

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.006.01.2019

Pan
Rafał Trzaskowski
Urząd Miasta Stołecznego Warszawy
Pl. Bankowy 3/5
00-950 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/066 – Postępowanie ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) na terenie miast.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Stołecznego Warszawy, pl. Bankowy 3/5; 00 – 950 Warszawa ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Rafał Trzaskowski – od 22 listopada 2018 r. Prezydent m.st. Warszawy ² . Poprzednio Prezydentem m.st. Warszawy była Pani Hanna Gronkiewicz-Waltz.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja i realizacja zadań związanych z obecnością zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie miasta w aspekcie ich ochrony i opieki, a także porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców. 2. Powierzenie i nadzorowanie wykonywania opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi).
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2017 r. – do czasu zakończenia kontroli, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Wanda Dąbrowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/50/2019 z 15 marca 2019 r. (akta kontroli str.1)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Urząd m.st. Warszawy zapewnił właściwą realizację zadań związanych z obecnością zwierząt wolno żyjących (dzikich) ⁵ na terenie Miasta w aspekcie ich ochrony i opieki, a także porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Prezydent m.st. Warszawy zarządzeniem nr 2088/2012 z 10 lutego 2012 r. w sprawie postępowania ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) na terenie m.st. Warszawy ⁶ , powierzył realizację tych zadań jednostkom budżetowym miasta: Lasy Miejskie – Warszawa ⁷ i Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie ⁸ , a także ustalił zasady postępowania w przypadku zdarzeń z udziałem takich zwierząt. Ponadto Urząd m.st. Warszawy, za pośrednictwem systemu zgłoszeń Warszawa 19115, umożliwił dokonywanie zgłoszeń incydentów z udziałem dzikich zwierząt do jednostek organizacyjnych miasta oraz innych podmiotów i instytucji biorących udział w ewentualnych interwencjach.

¹ Dalej również: Urząd m.st. Warszawy, Urząd lub miasto.

² Ślubowanie złożone podczas obrad I sesji Rady m.st. Warszawy, która odbyła się 22.11.2018 r. (protokół I/18, pkt 3).

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Zgodnie z art. 4 pkt 21 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2019 r. poz. 122) to zwierzęta nieudomowione żyjące w warunkach niezależnych od człowieka.

⁶ Dalej również: zarządzenie 2088.

⁷ Dalej również LM-W.

⁸ Dalej również ZOO.

W strukturze organizacyjnej Urzędu funkcjonowało Biuro Ochrony Środowiska, do zadań którego należał m.in. bieżący nadzór nad LM-W i ZOO. Kontrola wykazała, że Urząd współpracował z jednostkami realizującymi zadania z zakresu opieki i ochrony zwierząt wolno żyjących (dzikich) i prowadził właściwy nadzór nad realizacją postanowień wynikających z zarządzenia 2088.

W Programie Ochrony Środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2017-2020 z perspektywą do 2023 r. zidentyfikowano problem pojawiania się i obecności dzikich zwierząt w mieście oraz wskazano obszary i kierunki interwencji w tym zakresie. Także Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m.st. Warszawy uwzględniało wymagania dotyczące ochrony przyrody, w tym możliwość przemieszczania się jak i ochronę siedlisk zwierząt dziko żyjących.

W okresie objętym kontrolą Prezydent m.st. Warszawy wyznaczył obszary podlegające obowiązkowej deratyzacji oraz ustalił terminy jej przeprowadzania.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja i realizacja zadań związanych z obecnością zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie miasta w aspekcie ich ochrony i opieki, a także porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców.

Opis stanu faktycznego

1. Prezydent m.st. Warszawy zarządzeniem nr 2088/2012 z 10 lutego 2012 r. w sprawie postępowania ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) na terenie m.st. Warszawy, powierzył realizację tych zadań jednostkom budżetowym miasta: Lasy Miejskie – Warszawa oraz Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie¹⁰.

Lasom Miejskim – Warszawa zostały przypisane zadania dotyczące zdarzeń z udziałem zwierzyny grubej i drobnej¹¹, na terenach zurbanizowanych m.st. Warszawy, a także podejmowania interwencji, leczenia i rehabilitacji dostarczonych zwierząt w Ośrodku Rehabilitacji Zwierząt, w przypadku zwierząt wymagających okresowej opieki człowieka w celu przywrócenia ich środowisku naturalnemu. Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie został zobowiązany do ochrony wolno żyjących ptaków w Ośrodku Rehabilitacji Ptaków Chronionych pn. „Ptasi Azyl”, w przypadku ptaków, których wiek lub stan zdrowia okresowo nie pozwala na samodzielne życie w środowisku naturalnym.

Ponadto ww. zarządzeniem LM-W zostały zobowiązane m.in. do:

- prowadzenia działań zapobiegających wchodzeniu zwierzyny grubej z terenów leśnych na tereny zurbanizowane m.st. Warszawy i zdarzeniom z jej udziałem¹²;
- niezwłocznego podjęcia, w porozumieniu ze Strażą Miejską m.st. Warszawy i Policją, działań eliminujących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego, spowodowanego przez zwierzynę grubą i drobną, która weszła na tereny zurbanizowane m.st. Warszawy;

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ <https://bip.warszawa.pl/NR/exeres/C1CB04EC-0110-46AE-97B2-DF2B37445891.frameless.htm>.

¹¹ Zarządzenie nie dotyczy kotów wolno żyjących, tj. kotów urodzonych lub żyjących na wolności (żyjących w otoczeniu człowieka w stanie dzikim).

¹² Polegających w szczególności na tworzeniu poletek zaporowych i dokarmianiu zwierząt na terenach leśnych, przepędzaniu i odstraszaniu zwierząt od terenów zurbanizowanych m.st. Warszawy oraz odławianie nadmiernie zagęszczonej populacji zwierząt na podstawie decyzji Prezydenta m.st. Warszawy.

- podejmowania działań mających na celu ochronę zwierzyny grubej i drobnej wchodzącej na tereny zurbanizowane m.st. Warszawy;
- usuwania i utylizacji zwłok zwierzyny grubej ujawnionych na terenach leśnych lub na terenach zurbanizowanych m.st. Warszawy.

(dowód: akta kontroli, str. 2-4)

2 i 3. W okresie objętym kontrolą prowadzeniem spraw z zakresu Lasów Miejskich Warszawa i Miejskiego Ogrodu Zoologicznego w Warszawie zajmowało się Biuro Ochrony Środowiska w Urzędzie m.st. Warszawy¹³. Zgodnie z wewnętrznym regulaminem organizacyjnym Biura Ochrony Środowiska bieżący nadzór nad LM-W sprawował Wydział Ochrony Systemu Przyrodniczego Miasta, a nad ZOO – Wydział Spraw Zwierząt¹⁴.

(dowód: akta kontroli, str. 13-35)

W okresie objętym kontrolą nadzorem nad realizacją spraw dotyczących ZOO zajmował się jeden pracownik, natomiast nad LM-W do 30 września 2018 r. dwóch pracowników, a od 1 października 2018 r. jeden pracownik.

Pracownicy posiadali odpowiednie wykształcenie kierunkowe¹⁵ oraz doświadczenie zawodowe (np. praca w Lasach Państwowych, Lasach Miejskich – Warszawa, Zakładzie Usług Leśnych).

(dowód: akta kontroli, str. 36-45 i 140-145)

4. Zasady postępowania w przypadku zdarzeń z udziałem zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie m.st. Warszawy zostały ustalone w zarządzeniu 2088. Lasy Miejskie – Warszawa zostały zobowiązane do przyjmowania od podmiotów¹⁶ telefonicznych informacji o wejściu zwierzyny grubej i drobnej oraz zdarzeniach z udziałem tych zwierząt na terenach zurbanizowanych m.st. Warszawy, natomiast Straż Miejska m.st. Warszawy do przyjmowania informacji o zdarzeniach z udziałem ptaków wolno żyjących na terenie miasta. Ponadto LM-W zostały zobowiązane do niezwłocznego podjęcia, w porozumieniu ze Strażą Miejską m.st. Warszawy i Policją, działań eliminujących zagrożenie bezpieczeństwa publicznego, spowodowanego przez zwierzę, które weszło na teren zurbanizowany miasta. Zabezpieczenie terenu do przyjazdu pracownika LM-W ds. łowiectwa i ewentualnie lekarza weterynarii przypisano Straży Miejskiej i Policji, natomiast dokonanie oceny sytuacji, ustalenie dalszego sposobu postępowania oraz usunięcie i utylizacja ewentualnych zwłok zwierząt dziko żyjących przypisano LM-W.

(dowód: akta kontroli, str. 2-4)

Biura Urzędu m.st. Warszawy, jednostki organizacyjne oraz urzędy dzielnic m. st. Warszawy zostały włączone do systemu zgłoszeń Warszawa 19115. Zasady realizacji zgłoszeń w tym systemie zostały określone przez Prezydenta m.st. Warszawy w zarządzeniu Nr 178/2015 z dnia 18 lutego 2015 r.¹⁷

(dowód: akta kontroli, str. 46-52)

5. W okresie objętym kontrolą m.st. Warszawa na realizację zadań wykonywanych przez Lasy Miejskie – Warszawa na rzecz zwierząt wolno żyjących dzikich wydatkowało ogółem 2 372,1 tys. zł¹⁸ (w 2017 r. 977,7 tys. zł; w 2018 r. 1 267,2 tys. zł i do 31.03.2019 r. 127,2 tys. zł), natomiast w związku z rehabilitacją krajowych

¹³ Zarządzenie Nr 312/2007 Prezydenta m.st. Warszawy z 04.04.2017 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Urzędu miasta stołecznego Warszawy.

¹⁴ Zarządzenie Nr 6583/2014 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 18.09.2014 r. w sprawie nadania wewnętrznego regulaminu organizacyjnego Biura Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (ze zmianami).

¹⁵ Wyższe – Ochrona Środowiska; Wyższe – Leśne oraz Średnie – technik leśnik.

¹⁶ Straż Miejska m.st. Warszawy, Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu m.st. Warszawy, Policja, Straż Pożarna, Biuro Ochrony Środowiska Urzędu m.st. Warszawy, Zarząd Oczyszczania Miasta, Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie, Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt z siedzibą w Warszawie.

¹⁷ <https://bip.warszawa.pl/NR/exeres/F7BE54D1-C4FD-47DD-8BBE-74307BA37FE1.frameless.htm>

¹⁸ Wydatki poniesione przez LM-W (w związku z funkcjonowaniem Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt) na realizację zadań dotyczących zwierząt wolno żyjących (dzikich) obejmują wydatki w ramach §§ 4170, 4210, 4300 i 6060.

ptaków chronionych w Miejskim Ogrodzie Zoologicznym w Warszawie (w okresie od 01.01.2018 r. do 31.03.2019 r.) – 110,9 tys. zł¹⁹ (w tym w 2018 r. 71,9 tys. zł i I kw. 2019 r. 38,4 tys. zł).

(dowód: akta kontroli, str. 53-54 i 139)

6. Ryzyka związane z występowaniem zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie m.st. Warszawy w latach 2017-2019 zostały zidentyfikowane przez Lasy Miejskie - Warszawa. Rejestry ryzyka opisujące m.in. mechanizmy kontrolne oraz opis reakcji zostały przekazane do Biura Ochrony Środowiska Urzędu m.st. Warszawy. W okresie objętym kontrolą zostały zidentyfikowane m.in. bezpośrednie ryzyka związane z występowaniem zwierząt wolno żyjących (dzikich) takie jak:

- brak możliwości podjęcia interwencji w sprawie dzikich zwierząt z uwagi na lokalne warunki terenowe (zarośla, sąsiedztwo tras komunikacyjnych);
- nałożenie się kilku zdarzeń z udziałem zwierząt dzikich w tym samym czasie, co skutkuje ograniczeniem możliwości podjęcia szybkiej interwencji i w konsekwencji do zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców;
- wtargnięcie zwierząt dziko żyjących na tereny zurbanizowane miasta;
- wtargnięcie zwierzyny na jezdnię podczas prowadzenia akcji odłowu;
- wystąpienie epidemii w Ośrodku Rehabilitacji Zwierząt, co wiąże się z koniecznością zamknięcia Ośrodka na czas kwarantanny i w efekcie brak zapewnienia właściwej opieki zwierzętom;
- awaria pojazdu uniemożliwiającego podjęcie interwencji.

Ponadto LM-W zidentyfikowały ryzyka pośrednie mające wpływ na wykonywanie zadań związanych z występowaniem zwierząt wolno żyjących (dzikich) takie jak:

- czasowa niezdolność do pracy lub utrata zdrowia przez pracownika wykonującego czynności służbowe;
- niedotrzymanie terminów realizacji umowy lub odstąpienie od umowy z winy wykonawcy;
- wzrost liczby spraw/interwencji;
- zmniejszenie środków finansowych przeznaczonych jednostce na realizację wykonywanych zadań.

(dowód: akta kontroli, str. 55-103)

7. W Programie Ochrony Środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2017-2020 z perspektywą do 2023 r.²⁰ zidentyfikowano problem pojawiania się i obecności dzikich zwierząt w mieście oraz wskazano obszary i kierunki interwencji w tym zakresie. Kierunki interwencji zostały wskazane w celu „Zachowanie lasów i ich funkcji”. W kierunku interwencji: „Gospodarka łowiecka” ujęto zadanie: „Dokarmianie zwierzyny, reagowanie w przypadkach kolizji komunikacyjnych z udziałem zwierzyny. Regulacja liczebności populacji zwierzyny poprzez odłów”.

W kierunku interwencji: „Przywracanie zwierząt do środowiska” ujęto zadanie: „Utrzymanie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt”.

W kierunku interwencji: „Edukacja przyrodniczo-leśna” ujęto zadanie: „Przygotowanie i realizacja zajęć z edukacji przyrodniczo-leśnej dla dzieci i młodzieży, zwiększanie dostępu do edukacji przyrodniczo-leśnej osób niepełnosprawnych”.

(dowód: akta kontroli, str. 104-108)

Do dnia zakończenia czynności kontrolnych w Urzędzie m.st. Warszawy nie sporządzono raportu z realizacji ww. programu, ponieważ jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora Biura Ochrony Środowiska, raport z realizacji *Programu Ochrony*

¹⁹ Brak danych za 2017 r. wynika z nieprowadzenia przez Miejski Ogród Zoologiczny wydatków poniesionych na „Ptasi Azyl”. Wykazane kwoty za 2018 i I kw. 2019 r. obejmują wydatki poniesione w §§: 4210, 4260, 4270, 4300 i 4360.

²⁰ [https://zielona.um.warszawa.pl/sites/zielona2.um.warszawa.pl/files/Program%20ochrony%20%C5%9Brodowiska%202017-2020%20\(2023\).pdf](https://zielona.um.warszawa.pl/sites/zielona2.um.warszawa.pl/files/Program%20ochrony%20%C5%9Brodowiska%202017-2020%20(2023).pdf).

Środowiska dla m.st. Warszawy za lata 2017-2018 będzie przygotowany w czwartym kwartale 2019 r.

(dowód: akta kontroli, str. 132)

8. Obowiązujące w okresie objętym kontrolą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m.st. Warszawy²¹ uwzględniało wymagania dotyczące ochrony przyrody, w tym możliwość przemieszczania się i ochronę siedlisk zwierząt dziko żyjących. Studium wyznacza na terenie m.st. Warszawy System Przyrodniczy Warszawy (SPW), który tworzą obszary o różnym charakterze, sposobach zagospodarowania, sposobach zainwestowania, a także różnych cechach i walorach środowiska przyrodniczego.

Studium jako dokument planistyczny określający politykę zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru m.st. Warszawy stanowi wytyczne do opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, określających m.in. szczegółowy zakres ochrony przyrody dla poszczególnych obszarów m.st. Warszawy.

W SPW wyznaczono układ głównych i lokalnych powiązań przyrodniczych do ustalenia w planach miejscowych.

(dowód: akta kontroli, str. 132-133)

9. W m.st. Warszawa akcje edukacyjno-informacyjne dla mieszkańców odnośnie postępowania ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi), w tym zapobiegające pojawieniu się ich w mieście były prowadzone przez LM-W i ZOO.

(dowód: akta kontroli, str. 109-110 i 133)

10 i 11. W okresie objętym kontrolą Prezydent m.st. Warszawy nie współpracował z instytucjami publicznymi i/lub organizacjami pozarządowymi, których statutowym celem jest ochrona zwierząt wolno żyjących (dzikich), ponieważ zadania te realizują jednostki organizacyjne miasta, którym na podstawie zarządzenia 2088 powierzono realizację zadań z zakresu postępowania ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) na terenie m.st. Warszawy.

Zastępca Dyrektora Biura Ochrony Środowiska wyjaśnił, że w zakresie dzikich ptaków ZOO regularnie współpracuje z Ogólnopolskim Towarzystwem Ochrony Ptaków, Polskim Towarzystwem Ochrony Ptaków, Stołecznym Towarzystwem Ochrony Ptaków oraz WWF Polska. Lasy Miejskie – Warszawa w 2017 r. nawiązały współpracę z Nadleśnictwem Celestynów w kwestii dotyczącej umiejscowienia odłowni dla dzików na terenie Dzielnicy Wawer m.st. Warszawy.

Rozpoczęto prace związane z podpisaniem porozumienia z:

- Miastem Marki w zakresie opieki na zwierzętami dziko żyjącymi z gromady ssaki,
- Instytutem Ochrony Środowiska-Państwowym Instytutem Badawczym, w zakresie pobierania materiału badawczego z martwych zwierząt dziko żyjących z gromady ssaki (z wyjątkiem dzików) padłych na terenie m.st. Warszawy, w celu analizy chemicznej pod kątem zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych, metali ciężkich oraz analizy molekularnej,
- Instytutem Parazytologii im. Witolda Stefańskiego – Państwowa Akademia Nauk, w celu pobierania materiału badawczego (materiał sekcyjny oraz próbki kału) zwierząt dziko żyjących z gatunku łoś euroazjatycki, padłych na

²¹ Przyjęte przez Radę m.st. Warszawy uchwałą nr LXXXII/2746/2006 z 10.10.2006 r., zmienione uchwałami nr: L/1521/2009 z dnia 26.02.2009 r., nr LIV/1631/2009 z dnia 28.04.2009 r., ponownie zmienione nr XCII/2689/2010 z dnia 7 października 2010 r., Uchwałą nr LXI/1669/2013 z dnia 11 lipca 2013 r., nr XCII/2346/2014 z dnia 16.10.2014 r. oraz nr LXII/1667/2018 z dnia 01.03.2018 r.

terenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt Lasów Miejskich – Warszawa, w celu przeprowadzenia badań nad pasożytami łosi oraz lepszego zrozumienia problemów zdrowotnych populacji tych zwierząt w centralnej Polsce,

- Polskim Związkiem Łowieckim – regularna współpraca w zakresie ochrony zwierzyny łownej (akcje szczepienia lisów, poszukiwania padłych dzików, „pobyt” w aglomeracji miejskiej dzikich zwierząt).

Prezydent m.st. Warszawy nie współpracował z zarządcami/dzierżawcami obwodów łowieckich, ponieważ są to zadania statutowe Lasów miejskich – Warszawa.

(dowód: akta kontroli, str. 133-134)

12. W okresie objętym kontrolą Prezydent m.st. Warszawy nie zawiadamiał Inspekcji Weterynaryjnej o występowaniu chorób wśród zwierząt wolno żyjących dzikich ponieważ, jak wyjaśnił Zastępca Dyrektora Biura Ochrony Środowiska, nie było takich sytuacji. W związku ze stwierdzeniem w 2017 r. ASF²² na terenie m.st. Warszawy, realizowane były za pośrednictwem Lasów Miejskich – Warszawa prace polegające na redukcji populacji dzików, zgodnie z rozporządzeniami Powiatowego Lekarza Weterynarii w Warszawie – Nr 3 z 6 marca 2018 r., Nr 4 z 2 maja 2018 r., 5 z 31 lipca 2018 r., Nr 6 z 28 grudnia 2018 r.

(dowód: akta kontroli, str. 134)

13. Urząd m.st. Warszawy, w ramach bieżącego nadzoru nad Lasami Miejskimi – Warszawa i Miejskim Ogrodem Zoologicznym w Warszawie pozyskiwał informacje o podejmowanych przez te jednostki działaniach z zakresu postępowania ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi).

Z danych posiadanych przez Biuro Ochrony Środowiska wynika, że w 2017 r. na terenie m.st. Warszawy wystąpiło 1940 zdarzeń z udziałem zwierząt wolno żyjących (dzikich), w 2018 r. – 1650, a w I kw. 2019 r. – 215.

(dowód: akta kontroli, str. 111 i 134)

14. W okresie objętym kontrolą w Biurze Ochrony Środowiska prowadzony był rejestr żywych zwierząt gatunków wymienionych w załącznikach A i B rozporządzenia Rady (WE) nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi²³.

W okresie od 1 stycznia 2017 r. do 5 kwietnia 2019 r. do ww. rejestru zostało zgłoszonych 1001 zwierząt.

Odnośnie zapewnienia możliwości przyjmowania okazów gatunków dzikich zwierząt egzotycznych, Zastępca Dyrektora Biura Ochrony Środowiska wyjaśnił, że zwierzęta podlegające ograniczeniom (egzotyczne), odłowione na terenie m.st. Warszawy ze środowiska przez Straż Miejską przekazywane są do ośrodka CITES prowadzonego przez Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie, gdzie mają zapewnioną opiekę. Ośrodek ten przyjmuje zwierzęta jedynie od służb miejskich, czyli: osobniki pochodzące z interwencji; w trakcie postępowań (jako dowody, depozyty itp.); zatrzymania podczas kontroli legalności pochodzenia. Jest to obecnie jedyne miejsce w Polsce regularnie współpracujące ze służbami, zapewniające odpowiednie warunki do długotrwałego przetrzymywania gadów. Ze względu na ograniczoną przestrzeń CITES nie przyjmuje niechcianych gadów bezpośrednio od osób prywatnych.

Z uwagi na przepisy weterynaryjne ZOO nie może przyjmować „niechcianych ssaków egzotycznych” (także zwierząt towarzyszących, oraz gospodarskich, udomowionych) bezpośrednio od osób prywatnych. Miejski Ogród Zoologiczny w Warszawie nie posiada odpowiedniej przestrzeni do dożywotniego przetrzymywania oraz kwarantannowania takich osobników. Zwierzęta te nie mogą być włączane do kolekcji z uwagi na liczne zaburzenia behawioralne (najczęściej są to agresywne

²² Afrykańskiego Pomoru Świń.

²³ Dz.U. L 61 z 3.3.1997.

małpy czy małpiatki, nierzadko uwarunkowane na człowieka, a więc wymagające stałej uwagi i nie odnajdujące się w grupach gatunkowych utrzymywanych w zoo). Ogród Zoologiczny jest przede wszystkim miejscem ochrony gatunków zagrożonych. Tworzenie miejsc trwałego przetrzymywania gatunków egzotycznych oddawanych przez osoby prywatne nie wpisuje się w cel funkcjonowania ogrodu zoologicznego, jest to zadanie dla schronisk, przytulisk czy azyli.

(dowód: akta kontroli, str. 134-135)

15. Zasady utrzymania czystości i porządku na terenie m.st. Warszawy, w tym dotyczące wyznaczenia obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania, ustalono w obowiązującym regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie m.st. Warszawy²⁴.

Zgodnie z zapisami ww. regulaminu obowiązkowej deratyzacji podlegają nieruchomości, na których zlokalizowane są: budynki wielolokalowe podpiwniczone; lokale gastronomiczne wraz z terenem pod podwyższonymi podestami ogródków gastronomicznych; obiekty handlowe branży spożywczej; magazyny żywności i produktów rolnych; obiekty, w których prowadzone jest zbiorowe żywienie; wolno stojące komórki i pomieszczenia gospodarcze przynależne do zabudowy wielolokalowej; wnętrza międzyblokowe oraz miejsca zbierania odpadów w zabudowie wielolokalowej; obiekty, w których prowadzona jest działalność w zakresie zbierania lub przetwarzania odpadów.

Ponadto w regulaminie zapisano, że w uzasadnionych przypadkach, w miarę potrzeby, deratyzacja przeprowadzana jest również na terenach ogólnodostępnych, w szczególności wzdłuż kanałów, rowów i urządzeń.

Terminy przeprowadzania obowiązkowej deratyzacji ustalono w miesiącach: kwiecień, maj, listopad i grudzień.

(dowód: akta kontroli, str. 112-125)

W latach 2017-2019 (I kw.) odpowiedzialnymi za wykonanie deratyzacji na terenie m.st. Warszawy byli właściciele nieruchomości²⁵, którzy zgodnie z art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2018 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi²⁶ są obowiązani utrzymać należyty stan higieniczno-sanitarny nieruchomości, w szczególności poprzez zwalczanie gryzoni, insektów i szkodników.

Zastępca Dyrektora Biura Ochrony Środowiska wyjaśnił, że nadzór i kontrolę nad wykonaniem przedmiotowych obowiązków w terminach wskazanych w regulaminie, sprawuje Straż Miejska m.st. Warszawy, a wyniki kontroli przekazywane są bezpośrednio do Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu m.st. Warszawy.

(dowód: akta kontroli, str. 138-139)

16. W okresie objętym kontrolą do Urzędu m.st. Warszawy nie wpływały skargi i wnioski w sprawie postępowania ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) na terenie miasta oraz wnioski o udzielenie informacji publicznej w ww. sprawie.

(dowód: akta kontroli, str. 126-127 i 136)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Prezydent m.st. Warszawy zapewnił właściwą organizację i realizację zadań związanych z obecnością zwierząt wolno żyjących (dzikich) na terenie miasta w aspekcie ich ochrony i opieki, a także porządku publicznego i bezpieczeństwa

²⁴ Przyjęte Uchwałą Nr XIV/292/2015 Rady m.st. Warszawy z 09.07.2015 r. i Nr LXII/1631/2018 Rady m.st. Warszawy z dnia 08.02.2018 r.

²⁵ W rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2018 r. poz. 1454 ze zm.

²⁶ Dz. U. z 2018 r. poz. 151.

mieszkańców. W obowiązujących dokumentach planistycznych m.st. Warszawy uwzględniono wymagania ochrony przyrody, w tym również problematykę migracji i ochrony ww. zwierząt.

OBSZAR

2. Powierzenie i nadzorowanie wykonywania opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi)

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą, Prezydent m.st. Warszawy zarządzeniem 2088 powierzył sprawowanie opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi dzikimi Lasom Miejskim – Warszawa oraz Miejskiemu Ogrodowi Zoologicznemu w Warszawie.

Zastępca Dyrektora Biura Ochrony Środowiska wyjaśnił, że ZOO zapewnia opiekę we własnym zakresie. Obejmuje ona wyżywienie, opiekę medyczną, codzienną obsługę (sprzątanie, karmienie), zapewnienie odpowiednich warunków zgodnych z potrzebami biologicznymi gatunku. Lasy Miejskie – Warszawa posiadają zwarte z podmiotami zewnętrznymi umowy na świadczenie usług weterynaryjnych oraz na odbiór i utylizację podłych zwierząt. LM-W odpowiedzialne były za przeprowadzenie postępowań przetargowych, wybór wykonawców, zawarcie umów i nadzór nad ich wykonaniem.

(akta kontroli str. 136-137)

Biuro Ochrony Środowiska, w ramach prowadzonego nadzoru nad ww. jednostkami organizacyjnymi miasta, opiniowało plany i sprawozdania finansowe oraz wnioski gospodarcze.

Ponadto w ramach bieżących kontaktów konsultowane były sprawy dotyczące wykonywanych działań z zakresu zwierząt wolno żyjących (dzikich). Biuro pozyskiwało również na bieżąco informacje o wszelkich działaniach w zakresie postępowania ze zwierzętami wolno żyjącymi na terenie m.st. Warszawy, sprawozdania z realizacji decyzji Prezydenta m.st. Warszawy na odłów, wnioski pokontrolne, odpowiedzi na skargi i wnioski.

Z uwagi na brak zastrzeżeń odnośnie w realizacji zadań z zakresu postępowania ze zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi) Biuro Ochrony Środowiska Urzędu m.st. Warszawy nie wnioskowało o przeprowadzenie kontroli zarówno w LM-W jak i w ZOO.

(akta kontroli str. 137 i 139)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Prezydent m.st. Warszawy sprawował właściwy nadzór nad LM-W oraz ZOO, realizującymi zadania z zakresu opieki nad zwierzętami wolno żyjącymi (dzikimi), wynikającymi z zarządzenia 2088.

IV. Uwagi i wnioski

Wobec nie stwierdzenia nieprawidłowości w kontrolowanej działalności. Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie.

Warszawa, 15 maja 2019 r.

Kontroler
Wanda Dąbrowska
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor

.....
podpis